

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET NENAD ŠOŠTARIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 39659/04)

PRESUDA

STRASBOURG

12. travnja 2007.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
§ 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Nenad Šoštarić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. L. LOUCAIDES, *predsjednik*,

gđa N. VAJIĆ,

g. A. KOVLER,

g. E. STEINER,

g. K. HAJIYEV,

g. D. SPIELMANN,

g. S.E. JEBENS, *suci*,

i g. S. NIELSEN, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 22. ožujka 2007., donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 39659/04) protiv Republike Hrvatske kojeg je hrvatski državljanin g. Nenad Šoštarić („podnositelj zahtjeva“) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“) dana 29. rujna 2004. godine.
2. Podnositelja zahtjeva je zastupala gđa. L. Kušan, odvjetnica iz Ivanić Grada. Hrvatsku Vladu („Vlada“) je zastupala njena zastupnica gđa Š. Stažnik.
3. Dana 18. listopada 2005. godine Sud je odlučio Vladu obavijestiti o zahtjevu. Primjenjujući članak 29. stavak 3. Konvencije odlučio je istovremeno ispitati osnovanost i dopuštenost zahtjeva.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj zahtjeva je rođen 1973. i živi u Križu.
5. Dana 8. ožujka 2000. godine Općinski sud u Ivanić Gradu donio je presudu naloživši određenom S.R. da plati podnositelju zahtjeva 9.600 njemačkih maraka (DEM). Presuda je postala pravomoćna i ovršna 17. lipnja 2000. godine.
6. Dana 28. studenog 2001. godine podnositelj zahtjeva je zatražio ovrhu ove presude. Dana 7. prosinca 2001. godine Općinski sud u Sisku donio je rješenje o ovrsi. Odlučio je zaplijeniti pokretnu imovinu S.R.-a i prodati je na javnoj dražbi. Dana 5. ožujka 2002. godine podnositelj zahtjeva je obavijestio sud da je uplatio predujam za troškove postupka.
7. Sudski je ovršitelj pokušao provesti prvo uredovanje 22. travnja 2002. godine, no S.R. nije pronađen na adresi koju je dostavio podnositelj zahtjeva. Njegovi roditelji, I. i J.R. obavijestili su ovršitelja da S.R. nije na toj adresi živio protekle tri godine.
8. Sud je zakazao još jedno uredovanje za 3. rujna 2002. godine. Međutim, sudski ovršitelj nije mogao ući u kuću S.R.-a jer je bila zaključana. Dana 4. rujna 2002. godine podnositelj zahtjeva je zatražio od suda da odredi drugi datum za uredovanje ovršitelja uz pomoć policije i bravara. Zatražio je i privremeno oduzimanje S.R.-ove putovnice.
9. Dana 2. listopada 2002. godine sud je održao ročište. Pozvao je podnositelja zahtjeva da ponovno uplati predujam troškova i zakazao još jedno uredovanje za 30. listopada 2002. godine. Uredovanje ponovno nije uspjelo jer je S.R.-ova kuća bila zaključana. Dana 4.

- studenog 2002. godine podnositelj zahtjeva je zatražio privremeno oduzimanje S.R.-ove putovnice.
10. Sud je zakazao još jedno uredovanje za 3. veljače 2003. godine, uz pomoć policije i bravara. Toga je dana sudski ovršitelj ušao u S.R.-ovu kuću i zaplijenio slijedeće pokretnine: dva motocikla, kosilicu za travu, aparat za zavarivanje, TV i glazbenu liniju. Jedan dan kasnije podnositelj zahtjeva je ponovio svoj zahtjev za oduzimanje putovnice.
 11. Dana 13. veljače 2003. godine roditelji dužnika su kao treće osobe uložili prigovor protiv ovrhe na zaplijenjenim pokretninama, tvrdeći da su oni vlasnici zaplijenjene imovine, koja stoga nije mogla biti predmetom ovrhe. Dana 22. svibnja 2003. godine sud je pozvao podnositelja zahtjeva da odgovori na uloženi prigovor. Podnositelj zahtjeva je to učinio osam dana kasnije, osporivši tvrdnje trećih osoba.
 12. Dana 9. siječnja 2004. godine podnositelj zahtjeva je ponovio svoj zahtjev za privremenim oduzimanjem S.R.-ove putovnice. Sud je konačno, 2. ožujka 2004. godine, odbacio taj prijedlog podnositelja zahtjeva. Drugostupanjski je sud po žalbi dana 4. listopada 2004. godine potvrdio prvostupanjsku odluku, nalazeći da oduzimanje putovnice nije dozvoljeno prema propisima koji su bili na snazi.
 13. Dana 25. veljače 2005. godine sud je od policije zatražio provjeru prebivališta odnosno boravišta S.R.-a. Policija je odgovorila da je S.R. otišao u Njemačku.
 14. Podnositelj zahtjeva je nakon toga, dana 25. ožujka 2005. godine pozvao sud da nastavi s ovrhom zaplijenjenih pokretnina.
 15. Dana 2. studenog 2005. godine sud je uputio roditelje S.R.-a da pokrenu odvojeni građanski postupak za utvrđenje ovrhe na zaplijenjenim pokretninama nedopuštenom. Treće su strane to učinile i izgleda da je taj postupak još u tijeku.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

16. Mjerodavni dio članka 63. Ustavnoga zakona o Ustavnom sudu („Narodne novine“, br. 49/02 od 3. svibnja 2002. – „Zakon o Ustavnom sudu“) glasi kako slijedi:

Članak 63.

„(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud...

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu.....iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti ...

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni sud će odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegovog ustavnog prava ... Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.“

17. Prema sudskoj praksi Ustavnoga suda ustavne tužbe podnesene na temelju članka 63. u kontekstu ovršnoga postupka trebalo je proglasiti nedopuštenima. U svojoj odluci br. U-III/A/1165/2003 od 12. rujna 2003. godine Ustavni je sud tumačio članak 63. kako slijedi:

„Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi podnijetoj na temelju odredbi članka 63. Ustavnog zakona (o Ustavnom sudu) zbog dugotrajnosti postupka, samo u slučaju kada sud nije u razumnom roku meritorno odlučio o pravima i obvezama podnositelja, dakle kada nije u razumnom roku donio akt kojime se meritorno odlučilo o biti stvari.

U predmetu podnositelja ustavna tužba podnijeta je zbog neprovođenja ovrhe na temelju pravomoćnog akta kojim je već odlučeno o pravima i obvezama stranke.

Imajući u vidu navedene odredbe Ustavnog zakona (o Ustavnom sudu).....ocjena je Ustavnog suda da u ovome predmetu ne postoje pretpostavke za primjenu članka 63.“

U svojoj je odluci br. U-III A/781/2003 od 14. svibnja 2004. godine Ustavni sud dao daljnje tumačenje članak 63.:

„Imajući u vidu navedene odredbe Ustavnog zakona (o Ustavnom sudu), te činjenicu da ustavna tužba nije podnijeta zbog nedonošenja akta u razumnom roku, već zbog neprovođenja ovrhe ocjena je Ustavnog suda da u ovome predmetu ne postoje pretpostavke za primjenu članka 63.“

18. U svojoj je odluci br. U-III A/1128/2004 od 2. veljače 2005. godine Ustavni sud promijenio svoju praksu, prihvativši ustavnu tužbu i dosudivši naknadu, te naloživši nadležnome sudu da okonča ovršni postupak u roku od šest mjeseci od odluke Ustavnog suda. Pri tome se Ustavni sud izričito pozvao na sudsku praksu Suda u toj stvari.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

19. Podnositelj zahtjeva prigovara da je duljina postupka bila nespojiva sa zahtjevom „razumnoga roka“ sadržanim u članku 6., stavku 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

20. Vlada je osporila tu tvrdnju.
21. Sud ponavlja da se ovrha presude koju je donio bilo koji sud mora smatrati sastavnim dijelom „suđenja“ u svrhu članka 6. (vidi presudu u premetu *Hornsby v. Greece*, od 19. ožujka 1997., *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, str. 510–11, stavak 40.). Stoga se ovršni postupak mora smatrati drugom fazom građanskog postupka (vidi presudu u premetu *Zappia v. Italy*, od 26. rujna 1996., *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV, str. 1411-1412, stavak 20.).
22. Razdoblje koje treba uzeti u obzir počelo je 28. studenog 2001. godine kad je podnositelj zahtjeva zatražio ovrhu i još nije završilo. Dakle, trajalo je pet godina i tri mjeseca.

A. Dopuštenost

23. Vlada je pozvala Sud da odbije zahtjev zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava. Tvrde da je podnositelj zahtjeva mogao podnijeti ustavnu tužbu na temelju članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu. U potporu svoje tvrdnje Vlada je dostavila presliku odluke Ustavnoga suda od 2. veljače 2005. godine (vidi stavak 18. ove presude) u kojoj je taj sud utvrdio povredu prava podnositelja ustavne tužbe na suđenje u razumnom roku zbog dugačkog ovršnog postupka.
24. Podnositelj zahtjeva je osporio tu tvrdnju. Primijetio je da je Ustavni sud izmijenio svoju praksu kako bi proširio jamstava članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu na ovršni postupak tek u veljači 2005. godine, dok je on svoju ustavnu tužbu Sudu ponio već 2004. godine.

25. Sud podsjeća kako se od 22. ožujka 2002. godine ustavna tužba na temelju članka 63. Zakona o Ustavnom sudu smatra djelotvornim pravnom sredstvom u odnosu na duljinu postupka koji je još uvijek u tijeku u Hrvatskoj (vidi predmet *Slaviček v. Croatia* (dec.), br. 20862/02, ECHR 2002-VII). Međutim, u tom trenutku nije bilo jasno hoće li se novo pravno sredstvo uopće primjenjivati na ovršni postupak (vidi predmet *Pibernik v. Croatia* (dec.), br. 75139/01, 4. rujna 2003.). Kasniji razvoj sudske prakse Ustavnoga suda pokazao je da je tek od 2. veljače 2005. godine ustavna tužba postala djelotvorno pravno sredstvo za duljinu ovršnoga postupka (vidi predmet *Karadžić v. Croatia*, br. 35030/04, stavak 38., 15. prosinac 2005.).
26. Sud ponavlja da se o pitanju jesu li iscrpljena domaća pravna sredstva redovno odlučuje pozivom na datum kad je zahtjev podnesen Sudu (vidi predmet *Baumann v. France*, br. 33592/96, stavak 47., ECHR 2001-V (izvaci)). Ovo pravilo ima iznimaka koje se mogu opravdati konkretnim okolnostima svakoga predmeta (vidi predmet *Nogolica v. Croatia* (dec.), br. 77784/01, ECHR 2002-VIII).
27. Vraćajući se na ovaj predmet, Sud primijećuje da je podnositelj zahtjeva podnio svoj zahtjev Sudu 29. rujna 2004. godine. Tek je nakon toga datuma Ustavni sud po prvi puta presudio da je došlo do povrede prava na suđenje u razumnom roku u odnosu na duljinu ovršnoga postupka. Stoga se od podnositelja zahtjeva nije moglo očekivati da podnese tu ustavnu tužbu, koja mu u to vrijeme nije nudila bilo kakve razumne izgleda za uspjeh.
28. Glede mogućeg odstupanja od općega pravila o neiscrpljivanju, Sud ne nalazi nikakve posebne okolnosti koje bi opravdale da se učini iznimka od toga pravila u ovome predmetu (vidi predmete *Mačinković v. Croatia*, br. 29759/04, stavak 29., 7. prosinca 2006.; *Šamija v. Croatia*, br. 14898/04, stavak 31., 7. prosinca 2006.).
29. U takvim okolnostima Sud smatra da se prigovor podnositelja zahtjeva ne može odbaciti zbog toga što nije iscrpio domaća pravna sredstva.
30. Sud nadalje primijećuje da zahtjev nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Također primijećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba biti proglašen dopuštenim.

B. Osnovanost

31. Sud ponavlja da država ima obvezu organizirati sustav ovrhe presuda koji je djelotvoran i na razini prava i u praksi te osigurava njihovu ovrhu bez nepropisnih odugovlačenja (vidi predmet *Fuklev v. Ukraine*, br. 71186/01, stavak 84., 7. lipnja 2005.). Međutim, moguće propuštanje ovrhe presude zbog siromaštva dužnika ne može se uzeti protiv države osim i u mjeri u kojoj se može pripisati domaćim vlastima, na primjer, njihovim pogreškama ili odugovlačenju ovršnoga postupka (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Omasta v. Slovakia* (dec.), br. 40221/98, 10. prosinca 2002.).
32. Razumnost duljine postupka treba se ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i pozivom na slijedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, između mnogo drugih izvora prava, predmete *Cocchiarella v. Italy* [GC], br. 64886/01, stavak 68., bit će objavljenja u ECHR 2006; i *Frydlender v. France* [GC], br. 30979/96, stavak 43., ECHR 2000-VII). Sud ponavlja da se s ovršnim postupkom, zbog same njegove naravi, treba postupati ekspeditivno (vidi predmet *Comingersoll S.A. v. Portugal* [GC], br. 35382/97, stavak 23., ECHR 2000-IV).
33. Sud smatra da je duljina ovršnoga postupka o kojemu se radi, a koji je do sada trajao više od pet godina i još je u tijeku, *a priori* nerazumna i traži globalnu ocjenu. Njegovo bi se ukupno trajanje moglo opravdati samo pod vrlo iznimnim okolnostima.

34. Vlada je tvrdila da je ovaj predmet bio donekle složen zbog S.R.-ove odsutnosti te da je neosnovan zahtjev podnositelja zahtjeva za oduzimanjem njegove putovnice nepotrebno produljilo postupak. Međutim, niti jedan od ovih čimbenika ne može dovoljno objasniti bitno odugovlačenje do kojega je došlo u ovome predmetu. Sud prvo podsjeća da su stranke slobodne koristiti sva postupovna sredstva koja im stoje na raspolaganju kako bi namirile svoj zahtjev. Nadalje primjećuje da je u svakom slučaju odlučivanje o prijedlogu podnositelja zahtjeva za oduzimanje S.R.-ove putovnice trajalo samo oko šest mjeseci. S druge strane Sud primjećuje nekoliko bitnih razdoblja neaktivnosti prvostupanjskoga suda (između 22. svibnja 2003. i 2. ožujka 2004. godine i onda ponovno od toga datuma do 25. veljače 2005. godine).
35. Štoviše, kako proizlazi is spisa predmeta, prvostupanjski je sud uputio stranke da pokrenu postupak za utvrđenje ovrhe na pokretninama nedopuštenom, dvije godine i devet mjeseci nakon što su podnijeli svoj prvotni prigovor. Takav prigovor na temelju domaćega prava međutim ne odgađa ovrhu. S tim u svezi Sud primjećuje da Vlada nije dala nikakvo objašnjenje za činjenicu da pokretnine zaplijenjene 3. veljače 2003. godine do danas nisu prodane na javnoj dražbi kako bi se – barem djelomično – namirio zahtjev podnositelja zahtjeva.
36. Sud je često utvrdio postojanje povreda članka 6. stavka 1. Konvencije u predmetima u kojima se postavljaju pitanja slična onima u ovome predmetu (vidi predmete *Poláčik v. Slovakia*, br. 58707/00, 15. studenoga 2005.; *Heger v. Slovakia*, br. 62194/00, 17. svibnja 2005.; *Estima Jorge v. Portugal*, presuda od 21. travnja 1998., *Reports of judgments and decisions* 1998-II).
37. Ispitavši sav materijal koji mu je dostavljen, Sud smatra kako Vlada nije navela niti jednu činjenicu ili tvrdnju koje bi ga mogle uvjeriti da dođe do drugačijega zaključka u ovome predmetu. S obzirom na svoju sudsku praksu o tom pitanju Sud smatra da je u ovome predmetu duljina ovršnog postupka bila prekomjerna i da nije zadovoljila zahtjev „razumnoga roka“.
- Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

38. Članak 41. Konvencije predviđa

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

39. Podnositelj zahtjeva potražuje 4.896 eura (EUR) na ime materijalne štete i 5.000 EUR na ime nematerijalne štete.
40. Vlada je osporila te zahtjeve.
41. Sud ne opaža nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne materijalne štete. Stoga odbija taj zahtjev. S druge strane, podnositelju zahtjeva dosuđuje 3.000 EUR na ime nematerijalne štete, uz sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

42. Podnositelj zahtjeva također potražuje 1.830 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom.
38. Vlada je osporila te zahtjeve.
39. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu svojih troškova i izdataka samo ukoliko je dokazao da su oni stvarno i nužno nastali i da su bili razumni s obzirom na količinu. U ovome predmetu, uzevši u obzir informacije koje posjeduje i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim podnositelju zahtjeva dosuditi iznos od 1.500 EUR na ime troškova i izdataka, uz sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

C. Zatezna kamata

45. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* zahtjev dopuštenim;

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;

3. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti slijedeće iznose, koje treba pretvoriti u nacionalnu valutu tužene države prema tečaju važećem na dan namirenja:

- (i) 3.000 EUR (tri tisuće eura) na ime nematerijalne štete;
- (ii) 1.500 EUR (tisuću pet stotina eura) na ime troškova i izdataka;
- (iii) sve poreze koje bude trebalo zaračunati na gornje iznose;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

5. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 12. travnja 2007. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN

Loukis LOUCAIDES

Tajnik

Predsjednik